

การส่งเสริมความสามารถ ในออทิสติก

AUTISM SPECTRUM DISORDER: ABILITY ENHANCEMENT

นายแพทย์ทวีศักดิ์ ลิริรัตนโรชา ... จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น

แนวทางการดูแลในปัจจุบันส่วนใหญ่จะพุ่งเป้าไปที่การแก้ไขความบกพร่อง จนทำให้ลืมมองในมุมที่เป็นความสามารถของเด็ก และพบว่าเด็กออทิสติกบางคนมีความสามารถพิเศษเฉพาะด้านด้วย

ถ้ามองเห็นความสามารถของเด็ก การยอมรับจากสังคมก็เกิดง่ายขึ้น โอกาสที่เขาจะได้เรียนรู้และพัฒนาาก็เพิ่มขึ้น ส่วนความผิดปกติที่มีก็ได้รับการแก้ไข บนฐานความคิดที่ว่า “แก้ไขเพื่อดึงความสามารถที่มีอยู่ออกมาใช้ให้เต็มที่ เต็มตามศักยภาพ ไม่ใช่แก้ไขเพื่อลดความผิดปกติเท่านั้น” และเมื่อได้รับการยอมรับในสังคมแล้ว โอกาสที่จะพัฒนาทักษะด้านสังคมก็เพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากพวกเขาไม่ต้องเป็นฝ่ายที่ปรับตัวเข้าหาสังคมเพียงด้านเดียว แต่สังคมก็พยายามปรับตัวเข้าหาพวกเขาด้วยเช่นกัน เป็นการพบกันครึ่งทาง

ถ้ามุ่งแก้ไขความบกพร่องเพียงด้านเดียว ก็จะทำให้หมดกำลังใจเร็ว เนื่องจากมองเห็นแต่ปัญหา แต่ถ้ามุ่งส่งเสริมความสามารถควบคู่ไปด้วย จะช่วยให้มีกำลังใจ เนื่องจากมองเห็นการเปลี่ยนแปลง

ความสามารถในที่นี้ไม่จำเป็นต้องเป็นความสามารถพิเศษเสมอไป แต่คือสิ่งที่เด็กสามารถทำได้ เช่น ส่งเสียงอะไรได้บ้าง พูดคำว่าอะไรได้บ้าง เล่นอะไรเป็นบ้าง ดูแลช่วยเหลือตัวเองในเรื่องอะไรได้บ้าง แล้วขยายความสามารถที่ทำได้เหล่านี้ให้ดียิ่งขึ้น โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำบ่อย ๆ แล้วสอนเพิ่มในเรื่องที่ใกล้เคียงกับสิ่งที่เด็กทำได้ ก็จะทำให้เรียนรู้ได้ง่ายขึ้น และขยายขอบเขตความสามารถเพิ่มขึ้น

การเสริมสร้างโอกาสให้เด็กได้เล่นของเล่นที่หลากหลาย ได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะต่าง ๆ ช่วยงานที่พ่อแม่ทำ ก็จะช่วยเสริมให้เด็กมีโอกาสแสดงความสามารถให้เห็นเพิ่มขึ้น

ดร. เทมเพิล แกรนดิน (Temple Grandin) ซึ่งเป็นอัจฉริยะออทิสติก ได้แบ่งรูปแบบการคิดของออทิสติก รวมถึงอัจฉริยะออทิสติกที่มีความหลากหลาย ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มที่คิดเป็นภาพ กลุ่มที่คิดเป็นรูปแบบ และกลุ่มที่คิดเป็นคำพูด ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มที่คิดเป็นภาพ (visual thinkers) จะคิดเป็นภาพเสมือนจริง เป็นรูปภาพ รูปถ่าย ระบบการคิดจะคล้ายกับเว็บไซต์ ค้นหาข้อมูล Google กำลังค้นหาภาพ ซึ่งจะมีภาพที่หลากหลายแสดงออกมาให้เห็นจากคำค้นหา เมื่อคิดถึง “สุนัข” ก็จะมีภาพของสุนัขสายพันธุ์ต่าง ๆ ในอิริยาบถต่าง ๆ อยู่ในหัว รู้ว่าสุนัขแต่ละตัวมีอะไรที่เหมือนกัน และมีความแตกต่างจากแมวอย่างไร จากนั้นก็จะค่อย ๆ สร้างภาพเฉพาะของสุนัขเป็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสุนัขขึ้นมา หรือที่เรียกว่า “การคิดแบบอุปนัย” (bottom up thinking) ผู้ที่คิดเป็นภาพ มักเก่งในเรื่องการออกแบบ กราฟฟิคดีไซน์ ถ่ายรูป แต่ก็มีปัญหาในด้านคณิตศาสตร์

กลุ่มที่คิดเป็นรูปแบบ (pattern thinkers) จะคิดเป็นรูปแบบ แบบแผน มีตรรกะหรือการร้อยเรียงในการคิดที่ชัดเจน เช่น คิดเป็นเสียงดนตรี คิดเป็นตัวเลข หรือการคำนวณทางคณิตศาสตร์ เมื่อคิดถึง “สุนัข” เขาจะเริ่มคิดจากลักษณะทั่วไปที่เหมือนกันของสุนัข แล้วค่อยแยกย่อยเป็นลักษณะเฉพาะของสุนัขแต่ละสายพันธุ์ หรือที่เรียกว่า “การคิดแบบนิรนัย” (top down thinking) ผู้ที่คิดเป็นรูปแบบ มักเก่งในเรื่องคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การเล่นเกมกรุก และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ แต่ก็มีปัญหาในด้านการอ่าน

กลุ่มที่คิดเป็นคำพูด (verbal thinkers) จะคิดลงลึกในความหมายของคำ และรายละเอียดของภาษา ดีความหมายของคำที่ได้อ่านหรือฟัง โดยไม่มีภาพหรือรูปแบบในหัว ผู้ที่คิดเป็นคำพูด มักเก่งในเรื่องประวัติศาสตร์ อักษรศาสตร์ และ นิติศาสตร์ แต่ก็มีปัญหาในด้านการวาดรูป

เมื่อทราบว่าออทิสติกแต่ละคนมีรูปแบบการคิดแบบไหนแล้ว ก็จะสามารถหาวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความสามารถ และความบกพร่องที่มีได้ไม่ยาก และสามารถดึงศักยภาพที่มีอยู่มาใช้ได้อย่างเต็มที่

เอกสารอ้างอิง

- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2548). **ออทิสติกกับความสามารถพิเศษ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2565). **คู่มือการดูแลเด็กออทิสติก**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Boland, R. & Verduin, M. L., eds. (2022). Neurodevelopmental disorders and other childhood disorders. In: **Kaplan and Sadock's synopsis of psychiatry 12th ed.** (e-book). Wolters Kluwer; pp. 306–725.
- Grandin, T. (2010). **The world needs all kinds of minds**. จาก https://www.ted.com/talks/temple_grandin_the_world_needs_all_kinds_of_minds/transcript
- Treffert, D. A. (2014). Savant syndrome: realities, myths and misconceptions. **J Autism Dev Disord.** 44: 564–571.
- Volkmar, F. R., Van Schalkwyk, G. I. & Van der Wyk, B. (2018). Autism Spectrum Disorder. In: **Lewis's child and adolescent psychiatry: a comprehensive textbook, 5th ed.** Martin, A., Volkmar, F. R. & Bloch, M., eds. Philadelphia: Wolters Kluwer; pp. 1164–1195.

บทความทั้งหมดยินดีให้นำไป เผยแพร่เพื่อความรู้ได้ โดยกรุณาอ้างอิงแหล่งที่มา

ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2565). การส่งเสริมความสามารถ ในออทิสติก. จาก
<https://www.happyhomeclinic.com/au22-autism-care-ability.html>
(บทความต้นฉบับ พฤศจิกายน 2549)